

самореалізації, толерантного ставлення до вибору курсанта, його навчальної, науково-дослідницької діяльності, включеність у процес власного професійного удосконалення, саморозвитку.

Принцип освітньої рефлексії передбачає усвідомлення способів майбутньої діяльності, трактування смислових особливостей різних видів професійної діяльності, розуміння проблем, пов'язаних з майбутнім фахом, здатність формулювати рефлексивні оцінки щодо змісту навчання, самоусвідомлення власних професійних умінь і особистісних якостей, що мають забезпечити ефективність здійснення професійних функцій.

З урахуванням положень особистісно орієнтованого, діяльнісного, системного, компетентнісного, культурологічного підходів у ході розробки моделі формування готовності до управлінської діяльності у процесі фахової підготовки було акцентовано увагу на забезпеченні опанування теоретичного матеріалу з проблем теорії і психології управління, оволодінні курсантами вміннями приймати управлінські рішення, моделювати професійно-управлінські ситуації, попередження і вирішення проблем управлінського спрямування, збагаченні управлінського досвіду, формуванні мотивації щодо ефективного здійснення управлінської діяльності, усвідомлення необхідності рефлексії власних управлінських дій і прийнятих рішень; розвитку здатності до постійного самонавчання, самоудосконалення, самовиховання.

УДК 37.091.12:005.963:111.852(091)

О.В. Тринус, м. Київ

ЕСТЕТИЧНА СКЛАДОВА У ЗМІСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах реформування педагогічної освіти молодий учитель має усвідомлювати, що формування особистості кожної людини можна здійснювати лише гуманістичними засобами свого предмета й власної особистості. Відповідно підвищення педагогічної кваліфікації має сприяти удосконаленню професійного і особистісного розвитку молодого вчителя, який володіє необхідними творчими й професійними рисами, що дають йому змогу творити педагогічну дію для найбільш продуктивного розвитку різновидів досвіду учнів, передусім теоретичного, почуттєвого (естетичного), практичного для гармонійного особистісного розвитку кожного учня.

Творче використання історико-педагогічного досвіду щодо професійного та особистісного розвитку молодого вчителя, удосконалення його педагогічної майстерності, на нашу думку, сприятиме збагаченню змісту, форм та методів навчання та викладання.

Цікавими є творчі ідеї, видатного українського педагога, фундатора єдиною української школи О. Музиченка (1838-1941 рр.), який з метою забезпечення ефективності підвищення кваліфікації молодого вчителя зніціював організацію літніх курсів. Курси проходили на Київщині, Харківщині, Полтавщині, Поділлі, Чернігівщині, Волині Катеринославщині,

Херсонщині та в Таврії. Усього - в сорока чотирьох населених пунктах. Слід зазначити, що навчальні програми курсів підвищення кваліфікації включали вивчення предметів художньо-естетичного спрямування, що сприяло розвитку творчих умінь і навичок учителів, спонукало їх до саморозвитку та самовдосконалення майстерності педагогічної взаємодії з учнями, пошуку оптимальних шляхів самоосвіти.

Велике зацікавлення курсистів викликало ознайомлення з новітнім напрямом художнього виховання учнів «ВіШБеп-асгшлщ», що передбачало спілкування дітей на уроці з вибраними художніми творами. Наголошуючи на важливості творчого переживання творів образотворчого мистецтва, зверталася увага на те, що художнє сприйняття є такою внутрішньою діяльністю, що лише кількістю відрізняється від творчої діяльності тому, що той, хто душею приймає твір мистецтва, переживає той же процес, що й сам художник-творець, тільки швидше. Художнє виховання ототожнювалося з розвитком продуктивних сил дитини, а саме: її інтелектуальним та художньо-естетичним рівнем; багатою емоційно-почуттєвою сферою; наявністю пізнавальної активності; здатністю до творчої діяльності.

Одночасно, молодих вчителів ознайомлювали з технологією «пояснювального читання» картин, що передбачала такі етапи: 1) безпосередні спостереження дітей за довкіллям (наприклад, на екскурсії); 2) демонстрування вчителем відповідного твору мистецтва. Творчі завдання, які вони виконували, полягали в тому, щоб викликати загальний позитивний настрій учнів (аперцепцію) перед «відкриттям» картини; 3) відхід учителя «на задній план у спілкуванні», щоб не перешкоджати учневі; 4) виникнення в учнів зростаючого емоційного напруження, афективного стану, пов'язаного з моментом естетичної насолоди - найціннішим моментом у процесі дитячого сприймання.

Отже, погляди О. Музиченка на становлення української школи нового типу, роль учителя у навчально-виховному процесі, розвиток його педагогічної майстерності, використання активних методів навчання, естетичного виховання як невід'ємної складової творчого розвитку особистості, вирішення проблеми підготовки вчительських кадрів запишаються вагомими сьогодні у процесі пошуку нових концепцій розвитку української педагогіки.